

INTERVIEW Kritiek Bram Bakker stuit op weerstand bij Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie

'Ik wil niet medeplichtig zijn aan een fout systeem'

Uit pure frustratie over het vak is Bram Bakker (58) gestopt als psychiater. Hij bekritiseert de gereserveerde werkhouding van bepaalde collega's en zegt dat er grof geld wordt verdiend met 'diagnoses plakken'. „Heel veel psychiaters hebben geen liefdesrelatie met hun werk.”

Annemarie de Jong
a.de.jong@mediahuis.nl

Haarlem ■ De bekendste psychiater van Nederland besloot bewust zijn verplichte registratie niet te verlengen. Hij heeft niet meer voldaan aan de eisen, zoals het volgen van nascholing en is nu zijn titel kwijt. „Ik heb op mijn manier geprobeerd dingen te veranderen aan het systeem, maar dat is niet gelukt.”

De Haarlemmer zegt vrijuit te willen spreken, zonder de strenge mores van een beroepsgroep in zijn achterhoofd. Hij wil mensen helpen op de manier die bij hem past. „Ik ben verlost van knellende protocollen en richtlijnen.” Hij wil geen antidepressiva hoeven voorschrijven aan iemand met somberheidsklachten, 'omdat de richtlijn dat nu eenmaal vereist'. Vrijwel nooit schrijft Bakker iets op over zijn patiënten. „Als ik iets vergeten ben, vraag ik het gewoon tijdens het gesprek.”

Elnathan Prinsen, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, weersprekt de kritiek. „Er zijn allerlei regels en protocollen die knellen, maar er is geen richtlijn die jou verplicht een antidepressivum voor te schrijven. Bij ernstige depressies, bij mensen die echt niet meer uit bed komen en amper in staat zijn om überhaupt te praten, is de eerste keus een antidepressivum. Maar bij milde en matig ernstige depressies is de eerste keuze psychotherapie. Daarbij mag je altijd beargumenteerd afwijken van de richtlijnen. Daarin staat nadrukkelijk dat de voorkeur van de patiënt ook een rol speelt.”

Geen notities

Daar zit dus een probleem, want Bram Bakker maakt geen notities. Prinsen: „Patiënten hebben recht op een dossier dat ze later kunnen opvragen, bijvoorbeeld om een klacht in te dienen. Dat is zelfs in de wet vastgelegd. Je hoeft echt geen woordelijk verslag te schrijven, maar vanuit het dossier moet de lijn van de behandeling te volgen zijn. Stel, jij krijgt als psychiater een ongeluk of corona, dan moet iemand anders die patiënt kunnen overnemen en behandelen op basis van wat hij in het dossier kan vinden. Dat kan niet als alles in jouw hoofd zit.”

Hij herkent wel de kritiek op alle administratieve rompslomp om bijvoorbeeld de financiering voor een therapie rond te krijgen. „Onzinnige bureaucratie. Verloren tijd die je niet aan je patiënt kunt besteden. Daar word je wel gestoord van.”

Bakker - gepromoveerd op angst- en paniekstoornissen - wordt de cowboy onder de psychiaters genoemd, vanwege zijn onorthodoxe

werkwijze. Hij ontvangt patiënten thuis, neemt ze mee naar buiten en vertelt over zichzelf. „Als ik me stoort aan een cliënt, dan zeg ik het. Ik zal je verklappen: dat brengt heel vaak het echte gesprek op gang.”

Hij gaat voor 'maximale betrokkenheid'. „Toen ik werd opgeleid is mij geleerd dat professionele distantie de norm is. Dus laat niet te veel van jezelf zien. Maar het is nooit wetenschappelijk bewezen dat het de beste methode is. Vanaf dag één heb ik weerstand gevoeld tegen dat gereserveerde. Mensen willen gewoon mens-tot-mens-contact. Het gaat om het vinden van een gedragvorm waarbij de ander zich prettig voelt. Ik doe niet heel joviaal tegen een 78-jarige dame van stand.”

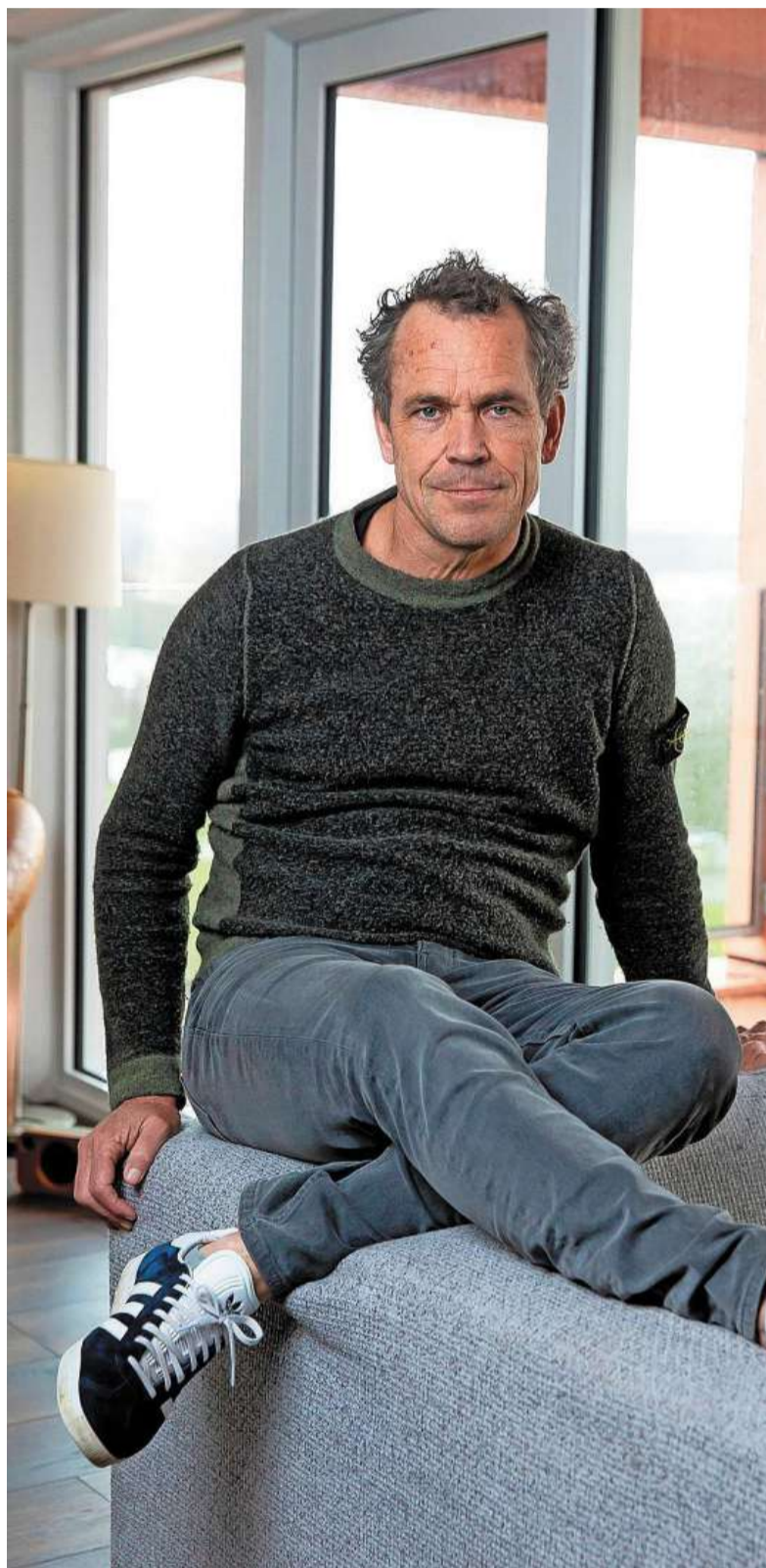
Elnathan Prinsen beaamt dat het in het verleden 'uit den boze was

„
Me een paria
voelen te
midden van
mijn collega's
was pijnlijk

iets over jezelf te onthullen'. Dat is tegenwoordig anders. „Het belangrijkste van ons vak is om contact te maken, maar wel met een bepaalde terughoudendheid. Want je bent in een niet gelijkwaardige positie; de een is patiënt en de ander behandelaar. Wat zijn nou de grenzen? Iemand die helemaal overstuur is en jou in de armen vliegt: stap je dan achteruit? Of leg je dan een hand op iemands schouder? In eerste instantie zijn we allemaal mens. Maar je hebt een verantwoordelijkheid om na te denken wat gepast is. Het risico is dat patiënten die hun diepste gedachten met psychiaters delen, daar gevoelens bij ontwikkelen. De beste psychiaters hebben verschillende communicatiestijlen in hun arsenaal en kunnen schakelen afhankelijk van wie ze tegenover zich hebben.”

Bakkers grootste aanklacht tegen de gezondheidszorg? De wachtlijsten. Bakker verafschuwt het dat mensen maar medicatie gaan gebruiken omdat ze daar in elk geval niet op hoeven te wachten. Terwijl ze eigenlijk psychotherapie willen. „Van die pillen moet je ook maar weer af zien te komen.”

Een oplossing? Bakker: „Koppel de financiering van al die grote, dure GGZ-instellingen aan de lengte van de wachtlijst. Dus hoe

Bram Bakker gaat voor 'maximale betrokkenheid'.

ANP/BART HOOGVELD

langer de mensen moeten wachten, hoe minder vergoeding de GGZ voor de behandeling krijgt.”

Bakker ergert zich aan de eisen van zorgverzekeraars. „Op ieder probleem moet een DSM-label geplakt worden, anders wordt het niet vergoed.” DSM is een classificatiesysteem voor psychische aandoeningen. „We hebben te maken met een vak dat volledig is gebureaucratiseerd. Procedures en protocollen wegen veel zwaarder dan de man of vrouw tegenover je. De patiënten, die last hebben van het systeem, hebben gelijk. Ik wil ze serieus nemen en niet meer mede-

plichtig zijn aan een fout systeem.”

Gruwelijke bedragen

„Het gebeurt dat collega's tweehonderd euro per uur krijgen om DSM-stickers te plakken en recepten voor te schrijven. Omdat diagnose-stickers zo schaars zijn geworden, verdienen die psychiaters gruwelijke bedragen met ongelooflijk stompzinnig werk. Heb ik meer dan tien jaar geleden ook eens gedaan, omdat ik een sabbatical moest financieren. Lekker opportunistisch dacht ik: ik ga drie maanden lang mijn zakken vullen om tien weken vrij te hebben. Dus

ik heb het ook gedaan. Die enorme bedragen corrumperen verschrikkelijk. Als jij letterlijk zesduizend euro per week verdient, hoe gemotiveerd ben je dan om dat systeem te veranderen?”

Ook Prinsen vindt het kwalijk dat 'enkele partijen veel geld verdienen met vragenlijstachtige diagnostiek'. „Het wegen van wat iemand heeft, is geen kookboekgeneeskunde aan de hand van lijstjes en vinkjes. Het is het wegen van de biologische, psychologische en sociale complexiteit van iemand.”

Tunnelangst

Bakker vindt ook dat collega's te veel achter hun bureau blijven. Zelf reed hij bijvoorbeeld met een patiënt door de Coentunnel om haar van tunnelangst af te helpen. „Veel vakgenoten vinden psychiatrie geen vak dat je buiten een spreekkamer beoefent.”

Drie jaar geleden werd hij zelf patiënt. Van de ene op de andere dag verloor hij zijn evenwicht door een defect in het cerebellum, de kleine hersenen. Anderhalf jaar tobden. „Bij elke neuroloog proefde ik professionele bekwaamheid en bij geen enkele persoonlijke betrokkenheid.”

Elnathan Prinsen: „Hij suggereert dat psychiaters alleen maar in hun eigen steriele kamers zitten. Dat is gewoon niet waar. Er zijn collega's werkzaam in crisisdiensten, IHT- of FACT-teams, die met hun autootje rondrijden om naar mensen toe te gaan en zelden op hun kantoor zitten.”

In zijn nieuwste boek 'Gevoelsarm, een psychiater verlaat zijn vak' schrijft Bakker dat hij zich eenzaam heeft gevoeld. „Me een paria voelen te midden van mijn collega's was pijnlijk.” Vaak beoordeelde hij bekende Nederlanders in de media en dat viel verkeerd in de beroepsgroep. „Ik ben niet voor publieke diagnostiek, omdat je de persoon niet zelf hebt onderzocht”, zegt Prinsen.

Verguisd

Hij is van mening dat je 'onafhankelijke denkers ruimte moet geven'. Maar hij vindt het niet gek dat Bakkers 'stellige uitspraken in de media soms weerstand oproepen'. „Ik ontken niet dat iets zwart-wit neerzetten soms heel nuttig kan zijn. Maar het heeft consequenties. Je wordt door sommigen toegejuicht en door sommigen verguisd. Veel psychiaters vinden dat hun vak niet goed wordt neergezet en dat geen recht wordt gedaan aan de schoonheid en complexiteit van de psychiatrie. Sommigen noemen hem mediageil en anderen zien dat het een bevolgen man is die probeert de psychiatrie toegankelijk te maken voor een veel groter publiek.”

→ Plus: 'Ik ben vaak voor narcist uitgemaakt'